

6.5.2020

Säteilyturvakeskus

Viite: STUKin lausuntopyyntö 1/0600/2020

Ydinturvallisuusneuvottelukunnan lausunto Euroopan unionin neuvoston ydinturvallisuusdirektiivin täytäntöönpanoon liittyvän Suomen kansallisen raportin luonnoksesta

Viitaten STUKin lausuntopyyntöön 1/0600/2020, ydinturvallisuusneuvottelukunta (YTN) esittää seuraavan lausunnon Euroopan unionin neuvoston ydinturvallisuusdirektiivin täytäntöönpanoon liittyvän Suomen kansallisen raportin luonnoksesta.

Euroopan unionin neuvoston ydinturvallisuusdirektiivi 2009/71/Euratom edellyttää, että jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle raportti kyseisen direktiivin täytäntöönpanosta 22.7.2020 mennessä. Komissio toimittaa jäsenvaltioiden raporttien pohjalta neuvostolle ja Euroopan parlamentille raportin ydinturvallisuusdirektiivin täytäntöönpanon edistymisestä. Edellinen kansallinen direktiiviraportointi tehtiin vuonna 2014.

Säteilyturvakeskuksessa on laadittu Suomea koskeva raporttiluonnos. Raportin kirjoittamisessa on käytetty ydinturvallisuusalan eurooppalaisten sääntelijöiden ryhmän (ENSREG) antamia kirjoitusohjeita. Raporttiluonnoksessa on myös hyödynnetty Suomen kahdeksatta kansainvälistä ydinturvallisuussopimuksen vaatimaa selontekoa vuodelta 2019.

Raportin tarkoituksena on osoittaa, miten Suomessa on pantu täytäntöön neuvoston direktiivin 2009/71/EURATOM täydennettynä neuvoston direktiivillä 2014/87/EURATOM velvoitteet. Raportin luku 3 seuraa rakenteeltaan direktiivin rakennetta ja siinä käydään läpi kaikki direktiivin artikkelit ja niiden alakohdat. Raportin luku 2 tiivistää luvun 3 havainnot. Raportissa keskitytään viime aikaisiin muutoksiin lainsäädännössä, säännöstössä, hallinnollisissa järjestelyissä ja ydinturvallisuuteen liittyvissä käytännöissä.

Raportin johtopäätös on, että Suomi on pannut täytäntöön direktiivin velvoitteet ja että Suomessa toimitaan direktiivin tavoitteiden mukaisesti.

Ydinturvallisuusneuvottelukunnan käsityksen mukaan raportti on kattava ja sisältää ydinturvallisuusdirektiivin velvoitteiden täyttämisen arvioimiseksi tarvittavat oleelliset tiedot. Neuvottelukunta yhtyy raportin johtopäätökseen direktiivin velvoitteiden täyttämisestä.

Ydinturvallisuusneuvottelukunta haluaa kuitenkin kiinnittää STUKin huomiota raportin seuraaviin kohtiin:

1. Artiklassa 5.2(d) voisi artiklan mukaisesti paremmin tuoda esiin STUKin oman henkilöstön lisäksi STUKin hyödyntämät TSO:t ja muut organisaatiot, niiden käytön laajuuden ja niiden kokemuksen ja asiantuntemuksen.
2. Artikla 5.2(e) edellyttää, että jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansallisessa kehyksessä edellytetään, että toimivaltainen valvontaviranomainen luo menettelyt mahdollisten eturistiriitojen välttämistä ja ratkaisemista varten. Raportissa kuvataan ensi sijassa lainsäädäntöä eturistiriitojen välttämiseksi. Raporttiin voisi lisätä STUKin johtamisjärjestelmän pohjalta kuvauksen menettelyistä eturistiriitojen ratkaisemiseksi käytännön tilanteissa.
3. Artiklaan 5.2(f) tulisi lisätä kappale, joka kuvaa yhtiöiden julkaisutoimintaa.
4. Artiklassa 5.3(d) edellytetään, että toimivaltaisille valvontaviranomaisille annetaan tehtävät ehdottaa tai toteuttaa tehokkaita ja oikeasuhteisia täytäntöönpanotoimia. Raportissa kuvataan STUKin käytettävissä olevia keinoja ja viitataan STUKin sisäiseen dokumenttiin, jossa esitetään käytännön esimerkkejä. Raportissa ei käsitellä lainkaan täytäntöönpanotoimien oikeasuhtaisuutta. Raporttia tulisi täydentää tältä osin.
5. Artiklaa 6 koskeva teksti näyttää kirjoitetun toisin kuin muut luvut. Tekstissä luetellaan tarkkaan säädetyt vaatimukset, mutta ei juurikaan sitä, miten ne ovat toteutuneet. Esimerkiksi artiklassa 6.1(e) koskien laitosalueen hätätilannemenettelyjä ja -järjestelyjä on useita alakohtia, joita ei käsitellä tekstissä lainkaan. Raporttia tulisi täydentää tältä osin ja/tai esittää viittauksia muualle raporttiin.
6. Artiklassa 7 tulisi mainita OKM:n vuodesta 2017 alkaen LUTille osoittama kansallinen tehtävä antaa ydintekniikan maisteritason opetusta. Tehtävä on juuri saanut jatkoa vuoteen 2023 ja sen lisärahoitus ydintekniikan koulutukseen on merkittävä.
7. Artiklaan 8.1(b) voisi lisätä, mitä toimenpiteitä on tehty Fukushima-kokemusten johdosta, jotta STUKin nettisivut eivät kaatuisi suuren kävijämäärän johdosta.

8. Artiklassa 8b(1) edellytetään että syvyysuuntaista turvallisuutta on sovellettava mm. sen varmistamiseksi, että äärimmäisten ulkoisten luonnonuhkien ja ihmisen toiminnasta aiheutuvien vaarojen vaikutus minimoidaan. Harvinaisten ulkoisten tapahtumien ja olosuhteiden osalta tämä tarkoittaa niiden käsittelyä oletetun onnettomuuden laajenuksena ohjeiden YVL B.1 ja YVL B.7 mukaisesti. Suomalaisessa terminologiassa tämä on ns. DEC C. Raporttia tulisi täydentää tältä osin.

Lasse Reiman
Neuvottelukunnan puheenjohtaja

Timo Vanttola
Neuvottelukunnan varapuheenjohtaja

Tiedoksi:

Ydinturvallisuusneuvottelukunnan jäsenet